

Een Eenvoudigere Weg Naar Veiligheid (1)

© 2002, Coert Visser

Malcolm Gladwell beschrijft een interessante aanpak om veiligheid te bevorderen.

De Rotterdamse politie liet kort geleden weten dat zij wegens capaciteitsproblemen aangiften van delicten die als minder ernstig worden getypeerd niet meer in behandeling neemt. Dagblad Trouw sprak van een onthutsend beeld van de rechtshandhaving in Nederland. "Dat aangiften van fietsdiefstallen al jarenlang volstrekt zinloos zijn, weet iedereen. Maar ook woninginbraken en bedreigingen blijken inmiddels geen reden meer om op te treden, zelfs als er aanwijzingen zijn omtrent de daders."

Dat veel Nederlanders steeds minder vertrouwen hebben in politie en Justitie kwam nadrukkelijk naar voren in de verkiezingstijd. Veiligheid en handhaving van de rechtsorde was het thema. Dat er iets moet veranderen en dat criminaliteit een halt moet worden toegeroepen staat voor vrijwel iedereen vast. Gedogen van geweldsmisdrijven en inbraken kan ertoe leiden dat criminelen steeds een stap verder zullen gaan. En dat de overheid hierin de sleutelrol dient te spelen staat voor de meeste mensen ook buiten kijf. Natuurlijk kunnen burgers ook hun steentje bijdragen aan orde en veiligheid maar primair zijn politie en Justitie hiervoor in het leven geroepen.

Maar wát moet er gebeuren? Uitbreiding van de capaciteit van politie, de rechterlijke macht en de celcapaciteit? Zal dat afdoende werken? Of moet de oplossing eerder gezocht worden in het saneren van het politieapparaat, het stellen van andere prioriteiten, het hanteren van een hardere aanpak (zero tolerance beleid) en het verminderen van de bureaucratische last van politieagenten zodat die weer de straat opkunnen in plaats van achter hun bureau te moeten zitten? Waarschijnlijk zullen al deze oplossingen deels kunnen bijdragen aan het terugbrengen van de criminaliteit in Nederland.

Maar aan dit rijtje ontbreekt één benadering die wordt beschreven door de auteur/journalist Malcolm Gladwell in zijn boek *The Tipping Point* (Nederlandse titel: *Het omslagpunt*).

In dit boek staat een fascinerend hoofdstuk over hoe de misdaad in New York in het vorige decennium in korte tijd opzienbarend naar beneden is gebracht. Niet, zoals velen denken, door 'zero tolerance'. Er werd een veel specifiekere aanpak gevolgd. Deze kan aan de hand van twee voorbeelden duidelijk worden gemaakt.

De NY politie heeft zich op een gegeven moment tot doel gesteld om de metro veilig te maken. Dat was inmiddels een bijna onbegaanbaar terrein geworden. Het is intrigerend wat de politie zich tot doel heeft gesteld, namelijk NIET om met grote overmacht alle boeven te lijf te gaan. Wat wel? 1. graffiti van de treinen af. 2. zwartrijden aanpakken. De filosofie was: door graffiti en zwartrijden toe te staan creëer je symbolen die zeggen: 'hier wordt grensoverschrijdend gedrag toegestaan'. Interessant, omdat men niet regelrecht op de grote zware criminaliteit afging maar op schijnbaar onbelangrijke randverschijnselen.

Wat betreft het verwijderen van graffiti had men de volgende regel voor zichzelf gesteld: een trein die eenmaal schoongemaakt is, mag alleen nog maar schoon rijden. Werd hij weer ondergeklad, dan moest hij eerst weer worden schoongemaakt voor hij weer gebruikt kon worden. Het werd een uitputtingsslag. Treinen werden schoongemaakt en een dag later zaten ze weer vol. 's Nachts werden ze weer schoongemaakt. De volgende dag zaten ze weer vol. Het werd een dure en arbeidsintensieve strijd. Maar op een gegeven moment hadden de 'rotjochies' er wel genoeg van. Elke dag weer tijd, geld en verf erin stoppen en elke dag voor niets!

Er kwam een omslagpunt, ze kaptten er op een gegeven moment plotseling mee. Gevolg: schone treinen, het viel iedereen op dat er iets aan het veranderen was! De veiligheidsbeleving nam toe.

Het zwartrijden werd ook rigoureuus aangepakt. Vanaf een bepaald moment werd er

gecommuniceerd dat zwartrijden zwaar zou gaan worden aangepakt. Er waren controles in treinen waarbij de volgende dingen gebeurden: wie geen kaartje had werd uit de trein geleid en op het perron neergezet. Totdat de hele trein was afgewerkt, dienen de zwartrijders op het perron in een rij te blijven staan. Ondertussen werden zij gefouilleerd. Dit laatste bleek bij de eerste acties een schrikbarende hoeveelheid messen en pistolen op te leveren. Deze manier van werken werd enige tijd volgehouden totdat er op een gegeven moment geen zwartrijders meer in de trein zaten ..... maar er ook nauwelijks wapens meer aanwezig waren. Als je weet dat je gecontroleerd gaat worden, ga je niet zwaar bewapend. Als je niet zwaarbewapend op pad gaat, schiet je heel wat minder die dag!

Deze gecombineerde aanpak, graffiti weg en zwartrijders weg, maakte dat binnen no time gewone mensen zich weer veilig voelden in de metro, waar ook reden voor was, de misdaad daalde scherp. Velen hadden het gevoel dat de metro was heroverd op de boeven.

Het fascinerende van deze aanpak is: druk op de juiste plek en er treedt een rimpeleffect op. Wellicht is meer blauw op straat niet eens nodig. Misschien hoeven we heel Nederland niet te bewaken met videocamera's. Misschien hoeven we het voetbal niet af te schaffen. Een gerichte aanpak van specifieke problemen op de hierboven beschreven manier werkt wellicht eenvoudiger en beter. Het lijkt mij het proberen waard!